

Områdets navn

Kjerringkollen/Nibbitjern

Referansedata

Fylke: Buskerud
Kommune: Ringerike
Registrant: Frode Løset
Dato feltreg: 26.7, 31.7, 2.8.2011
Kartblad: 1815-2 Oppkuven
UTM-sentralpunkt: Ø 02470088 N 6670497

Vegetasjonssone: Mellomboreal sone.

Areal: daa. 3896 daa

Høyde over havet: 500-600 m.

Naturverdi: Regionalt verdifullt **

Friluftsverdi: Skog 1,91, landskap 1,61 og opplevelse 12.

Sammendrag

Lokaliteten ligger V og NV for Heggelivatna i Ringerike kommune, sør for vannene Damtjern og Storflåtan og 1 km øst for Løvli Skihytte. Området går opp i 596 moh. ved Gråberget. Verneområdet Mærratjern-Søndagsbrenna ligger like inntil området i sør. Det er flere høydepartier i området fra Kjerringkollen i S (586 moh.) til Gråberget i N (596 moh.). De nordlige delene av området er relativt flate med to større platåer med mye myr, Stubbalsflaka og områdene rundt Atjernmyrene. Mellom disse to områdene, ligger en slak, østvendt skråning. Berggrunnen i området består av vulkanske bergarter og rombeporfyrt samt monzonitt og kvartsmonzonitt.

Nordre del Stubbalsflaka-Gråberget

Blåbærgranskog og småbregnegranskog dominerer i området med noe innslag av rikere vegetasjonstyper som storbregne- og høgstaudegranskog. Typisk er innslag av røsslyng-blokkébærtype på grunnlendte områder med dominans av furu. Det er i områdene rundt Gråberget og Skamrek vi finner den gamle granskogen med stedvis en god del læger både på høydepartiet og i liene. Det er også noe død ved av bjørk og osp, men bare av mindre dimensjoner. Det er rester etter stubber i det meste av området. Artsmangfoldet knyttet til død ved er i nordre del generelt noe fattigere enn i de to andre delområdene, men dette området har størst potensiale for å utvikle mer død ved.

Midtre del Gråberget-Skamrek-Nibbitjern

Det er noe innslag av rikere vegetasjonstyper som storbregne- og høgstaudegranskog, men for øvrig mest fattige vegetasjonstyper med dominans av fattige myrtyper og blåbærgranskog og lyngfuruskog på de høyere partiene. Høydepartiene består enten av myr med dominans av furu eller småvokst eldre granskog med lite lauvinnslag. Gran dominerer, men furu forekommer i til dels store dimensjoner i deler av området. Det er svært lite store eller gamle lauvtrær, men noe osp og bjørk og enkelte edle lauvtrær. Furuinnslaget i disse områdene er betydelig til å være på Krokskogen. I store deler av området sør for Gråberget mot Nibbitjern finnes gamle furuer, særlig ved Gråberget og Gråbergjtjern. Potensialet for funn av rødlistede arter er godt – særlig knyttet til gammelskogområdene i og rundt Gråberget, som anses som et større kjerneområde.

Søndre del Nibbitjern-Kjerringkollen-Møkkalitjerna

Området består overveiende av blåbærgranskog i liene, røsslyng-skinstrytefuruskog på de høyest beliggende områdene. Innslag av småbregneskog og storbregneskog, i noen bekkedaler også høgstaudeuskog. Gran er dominerende treslag, men furu forekommer i stort antall på myrholmer og på de høyestliggende områdene. I forhold til arts mangfold av dødved-arter, er dette den rikeste delen av området. Stedvis er det områder med mye død ved i alle nedbrytningsstadier og flere rødlistearter og indikatorarter på død ved. Skogen er i varierende grad sjiktet. Død ved av særlig mengde er knyttet til kjerneområdene. Dette er store arealer med gammel skog og potensialet for ytterligere utvikling av kontinuitetsskog er stort.

Åtte kjerneområder med gammel barskog er utskilt fra Kjerringkollen-Nibbitjern verneforslag.

Området som helhet er relativt representativt for høyereliggende partier i Nordmarka og Krokskogen med mye myr, dominans av fattige vegetasjonstyper og blandingsskoger av gran og furu, der gran er dominerende treslag. Det er svært lite innslag av rikere vegetasjonstyper, men området er stort og vil være godt tilpasset til å ivareta områdets biologiske mangfold. Det er funnet en rekke rødlistearter knyttet til død ved i området, bl.a.. huldrestry (EN). Samlet sett vurderes området utfra dette å være minst regionalt verdifullt (**).

I forhold til manglene ved skogvernet i mellomboreal sone, oppfyller ikke verneforslaget mål i forhold til innslag av rikere vegetasjonstyper, men oppfyller i noen grad målet om å verne gjenværende større forekomster av gammelskog under naturlig dynamikk og områder med store og viktige forekomster av rødlistede arter. Sammen med Merratjern/Søndagsbrenna, vil et eventuelt vern av Kjerringkollen/Nibbitjern samlet utgjøre et areal på ca. 10 km² og dermed oppfylle et av manglene i skogvernet der en ønsker å verne et antall store verneområder (>10 km²).

Feltarbeidet

Området ble inventert 26.7, 31.7 og 2.8. i varierende vær. Området anses tilfredsstillende dekket.

Utvelgelse av området.

900 daa av området Kjerringkollen er foreslått av Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA 2009). Begrunnelsen er bl.a. at dette området består av gammel, naturlig skog med stor variasjon, markerte koller, mye myr, små idylliske tjern, maleriske furuer og grov granskog og storslagen utsikt til Heggelivatn. I tillegg nevnes god tilgjengelighet med blåmerka stier og skiløyper.

I tillegg har NOA (2011) foreslått området Atjernsmyrene – Gråberget, som er en den nordre delen av verneforslaget til fylkesmannen. Begrunnelsen er blant annet at det utgjør et særpreget myr- og kollelandskap med gammel barblandingskog på Atjernsmyrene og kollelandskapet ved Gråberget.

Friluftsverdier

Området er lett tilgjengelig via bommede skogsveger fra Stubdal i Ringerike via Løvli, fra Damtjern via Gagnumsseter og Heggelia samt fra Sørkedalen via Lyse eller Smedmyrkoia. Det er mange skiløyper og blåmerka stier og området har, og har hatt, stor betydning for friluftslivet. Eventyret "En sommernatt på Krokskogen" forteller om en ungdommelig Peter Chr. Asbjørnsen som legger ut fra Lyse i Sørkedalen med mål om å nå fram til Stubdal i Åsa og går seg vill i skogtraktene mellom Heggelivatna og Stubdal. I fortellingen gis spennende skildringer om skog og personer i området.

For å lette omtalen av dette store området, er det delt opp i tre delområder.

Nordre del Stubdalsflaka-Gråberget

Det er flere blåmerka stier gjennom området. Flere av dem bærer lite preg av bruk. Hovedstien over Løvliflaka fra Stubdal til Løvli berører området i vest. Stien deler seg i to på Løvliflaka, med en sti til Løvli og en SØ-over til Langbru i S-enden av Atjernsmyrene. Herfra går det en sti til Løvli Skihytte og en sti SØ-over sør for Gråberget og videre til Gagnumseter. Stien har en avstikker opp til utsiktspunktet på toppen av Gråberget, der det også går tråkk videre ned til brua mellom Skamrek og N. Heggelivatn. Løvli Skihytte/Skiforeningen har etablert en "bamsesti" som følger blåmerka sti og går gjennom området med gammel barskog NV for Gråbergtjern.

Flere spormaskinkjorte løyper går gjennom området. Dette er hovedløypa fra Løvli til Ringkollen, løypa fra Løvliflaka til Atjern retning Storflåtan samt at det går scooterkjørt skiløype fra Skamrek via N. Heggelivatn som kobler seg mot løypa mellom Atjern og Storflåtan. Det går også en scooterkjørt løype fra Atjernsmyrene nordover til Storflåtan.

Dette området har store arealer med myr. Ved Atjern er det spor etter flere bål- og teltplasser som viser at tjernet blir en god del brukt til rekreasjon sommer og vinter. Områdene ved Løvliflaka like vest for verneforslaget har et større antall hytter, der beboerne bruker nærområdene innenfor verneforslaget gjennom hele sesongen.

Denne delen av området grenser til N. Heggelivatn, mens Atjern er det største vannet innenfor denne delen av verneforslaget. Det omkranses av myrer, småtjern og myrholmer med skog. Området er særlig attraktivt vinterstid. Hovedløypa mellom Kikut og Løvli (Grenaderløypa) krysser myrene ved Atjern og går videre opp på Løvliflaka.

Midtre del Gråberget-Skamrek-Nibbitjern

Hovedstien gjennom denne delen av området går fra Skamrek til Løvli via Nibbitjern. Nibbitjern ligger langs hovedskiløypa fra Sørkedalen via Heggelivatn ved Skamrek og til Løvli og er svært mye brukt gjennom hele skisesongen. Vest for Skamrek går løypa enten rundt høydepartiet Skibet eller den går direkte over isen på N. Heggelivatn retning Nibbitjern. På N. Heggelivatn går det for øvrig flere skiløyper på isen retning Sørkedalen og Heggelia Gård, der det er servering i helgene vinterstid. I

tillegg til hovedløypa til Løvli, går det også en spormaskinkjørt trase fra Nibbitjern direkte V-over til Stubbalsflaka. Løvli Skihytte like vest for verneforslaget, eies av Skiforeningen og har oppe hele året. Hytta ble bygd i 1920 og har 66 sengeplasser.

Det er en del private hytter vest for Nibbitjern. Alle ligger utenfor forslaget til vernegrense. Det går en lavspent kraftledning fra Heggelia som følger nordkanten av Nibbitjern gjennom området.

Sommerstid er områdene på østsida av Heggelivatna og Skamrek populære områder til sykling, bading, fiske og telting. Det er særlig området mellom i nordenden av N. Heggelivatn og Skamrek som brukes aktivt, men også rundt Skamrek er det mange benyttede teltplasser.

Søndre del Nibbitjern-Kjerringkollen-Møkkalitjerna

Dette området er noe mindre tilgjengelig enn de to andre delområdene. Nærmeste bommede bilvei er fra Løvli ca 1,5 km unna eller fra skogsvegen inntil området mellom N. og S. Heggelivatn ca 1 km fra S-enden av foreslått grense. I sør grenser forslaget til verneområdet Søndagsbrenna-Merratjern.

Det går en blåmerka sti gjennom fra Løvli via Møkkalitjerna til den krysser mellom N. og S. Heggelivatn. Stien har en avstikker som går opp til S. Kjerringkollen. Kjerringkollen N og S er flotte utsiktspunkter med særlig sikt østover mot Heggelivatna og Oppkuven. Nibbitjern er mye brukt av de som har hytter i området i tillegg til at det brukes noe av friluftsfolket til bading og fiske, og er en populær rasteplass om vinteren da hovedskiløypa mellom Løvli og Skansebakken går over vannet. Det er få tydelig trakk utenom hovedstiene i dette området. Det går ingen stier langs vestsida av N. Heggelivatn. Lia mot vannet er stedvis bratt og er svært lite brukt til friluftsliv.

Det er tidligere hogd en større hogstflate nord for Kjerringkollen. Traktorveien inn til hogsten fra Heggelivatna er under gjengroing. Bortsett fra dette er det lite traktorveier i området.

I denne delen er det ingen spormaskinkjorte løyper, men traseen i SV-del av verneforslaget fra Løvli langs Noreledningen (420 kV) til Møkkalitjerna og videre til S. Heggelivatn kjøres med snøscooter.

Ved utløpet av Nibbitjernbekken i sør er det en eldre, godt bevart dam der skogen med fordel kan tynnes slik at dammen blir synlig.

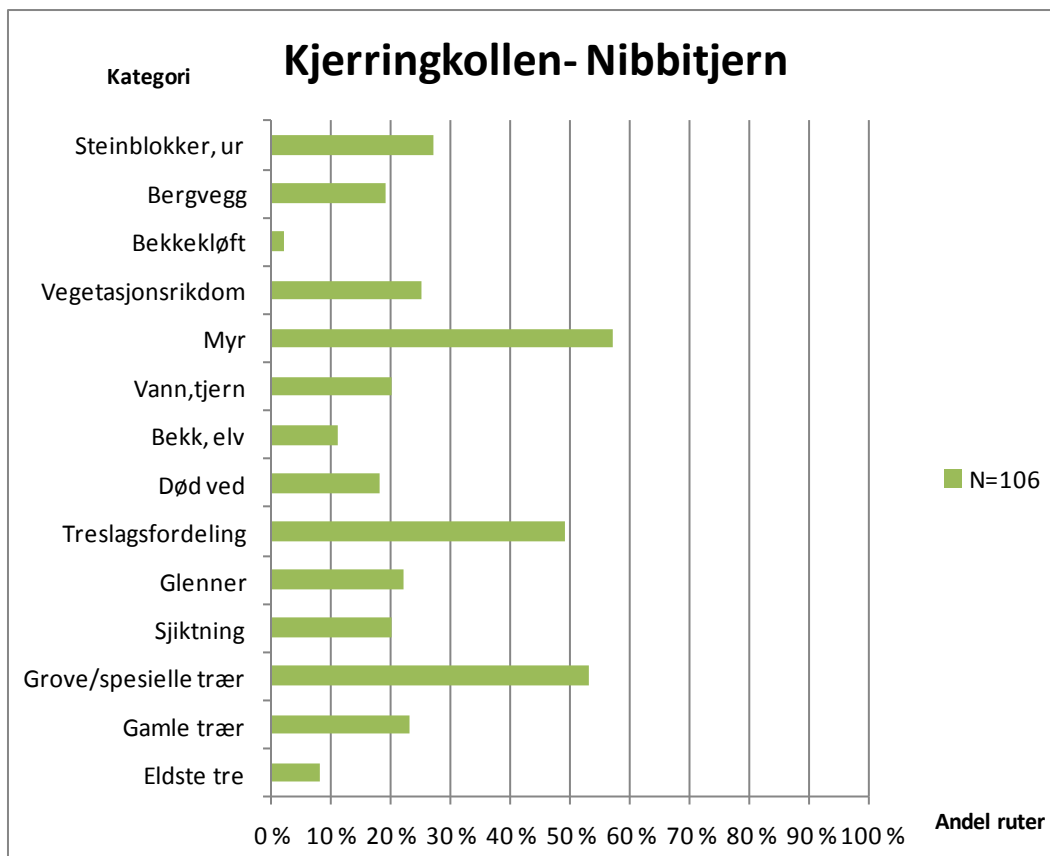
Verdisetting etter rutenettmetoden

106 ruter er undersøkt. Området scorer relativt lavt på skogelementer (1,91), lavt på landskapselementer (1,61) og høyt på opplevelselementer (12).

Over 1/3 av rutene scorer på gamle trær og 50 % på grove og spesielle trær. 20 % av rutene har score på gamle trær og vel 50 % på grove og spesielle trær. Eldste tre scorer kun på et fåtall av rutene. Snaue 50 % av rutene har score på treslagsblanding og noe under 20 % på død ved, mens glenner og flersjiktet skog forekommer i ca. 20 % av rutene.

For landskapselementer, har 60 % av rutene innslag av myr. 20 % av rutene har innslag av rikere vegetasjonstyper eller sumpskog. Det er også en nokså høy andel som har innslag av tjern (20 %) og vel 10 % bekk. Det er kun registrert to bekkekløfter, mens ca. 20 % av rutene har innslag av bergvegger og vel 25 % av steinblokker og ur.

Rutenettmetoden indikerer at det er mange grove og spesielle trær, men liten andel av svært gammel skog. Skogen er relativt lite sjiktet og det er begrenset med glenner i bestandene. Selv om gran dominerer som treslag, har mange av rutene såpass store innslag av furu at halvpartene av rutene slår ut på treslagsblanding. Det er også rene furubestand i området.

Figuren viser hvor stor andel av kriteriesettene skogelementer og landskapselementer som er oppfylt innenfor 10 daa ruter i undersøkelsesområdet i Kjerringkollen/Nibbitjern N =106.

Figuren viser at det er en høy andel myr i området. Vann inngår i en nokså høy andel av rutene. Innslaget av rikere vegetasjonstyper og sumpskog er relativt høyt, noe som nok hovedsakelig skyldes mye sumpskog. Tallene viser at området landskapsmessig framstår som middels variert.

Opplevelsesdimensjonen scorer 12 poeng. Området er stort og det er i seg selv en fordel i forhold til metodikken. Det er godt innslag av de fleste momenter som topografi, vegetasjonstyper og landemerker (stikryss og utsiktspunkter). Det er ikke registrert naturtyper i området tidligere. Dette trekker ned verdien på opplevelsesdimensjonen, som ved registrerte viktige naturtyper ville oppfylt kriteriene for høyeste vernekategori (kategori 6) på opplevelse.

Naturverdier

Tidligere undersøkelser

Ringerike kommune er naturtypekartlagt i 2003 (Bye 2003), men det er ikke angitt naturtyper fra denne undersøkelsen i Naturbase.

Svantesson (2009) har på oppdrag fra Naturvernforbundet i Oslo og Akershus gjort registreringer i området i 2009 og området må sies å være godt kartlagt. Det er registrert flere naturtyper og en rekke rødlistede arter og indikatorarter knyttet til død ved på grunnlag av dette arbeidet. Naturtypene er kvalitetssikret av fylkesmannen i Buskerud i 2011 og blir benyttet i dette oppdraget.

Det er registrert en miljøtiltaksenhet sør for Nibbitjern langs Noreledningen med liggende død ved og gamle trær (www.skogoglandskap.no).

Løvenskiold Vækerø er grunneier i det meste av området og har innført administrativt vern på et område nord sommer ligger innenfor verneforslaget.

Det er flere registreringer av rødlistearter fra Artskart (www.artsdatabanken.no) blant annet har Erlend Rolstad registrert sterkt truet huldrestry.

Beliggenhet

Lokaliteten ligger V og NV for Heggelivatna i Ringerike kommune, sør for vannene Damtjern og Storflåtan og 1 km øst for Løvli Skihytte. Området går opp i 596 moh. ved Gråberget. Verneområdet Mærratjern-Søndagsbrenna ligger like inntil området i sør.

Naturgrunnlag

Topografi

Området ligger 500-600 moh. De laveste områdene i sør ved Møkkalitjerna ligger på høyde med N.Heggelivatn, som verneforslaget grenser til i øst. Det er flere høydepartier i området fra Kjerringkollen i S (586 moh.) til Gråberget i N (596 moh). De nordlige delene av området er relativt flate med to større platåer med mye myr, Stubbalsflaka og områdene rundt Atjernmyrene. Mellom disse to områdene, ligger en slak, østvendt skråning. I den midtre delen av området er Nibbitjern et tydelig landskapselement. Det er mindre koller og myrpartier i den vestlige delen av forslaget. Den østlige delen har større kollepartier med Kjerringkollen som det dominerende landskapselementet. Det er stor spennvidde i topografien med mange mindre myrer, putter, mange smådaler, småsøkk og mindre bergvegger. Den østvendte lia mot Skamrek og N. Heggelivatn er stedvis bratt, særlig i nordre del.

Større vann i området er, fra nord, Atjern, Nibbitjern, Gråbergjtjerna og Møkkalitjerna. I tillegg er det en rekke mindre tjern og myrputter.

Geologi

Vulkanske bergarter i NØ og rombeporfyr i NV. I øvrige del vesentlig monzonitt og kvartsmonzonitt (www.ngu.no).

Vegetasjonsgeografi

Vegetasjonssone: Mellomboreal sone og svakt oseanisk seksjon Mb-O1. (Moen 1998).

Vegetasjon og treslagsfordeling

Nordre del Stubbalsflaka-Gråberget

I N og NØ del av forslaget, er det lite verdifulle områder i forhold til biologisk mangfold. Området grenser til større, eldre hogstflater med kulturskog. Det er dominans av blåbærgranskog og småbregnegranskog. Det er en god del bjørk av yngre dimensjoner.

Det er noe innslag av rikere vegetasjonstyper som storbregne- og høgstaudegranskog i lia NV for Gråbergstjern.

For øvrig mest fattige vegetasjonstyper med dominans av fattige myrtyper og blåbærgranskog. Høydepartiene består enten av myr med dominans av furu eller småvokst eldre granskog med lite lauvinnslag. Det er lite store lauvtrær i nordre del av området.

Typisk er innslag av røsslyng-blokkebærtype på grunnlendte områder med dominans av furu. Den østvendte lia mot Atjern er noe rikere, særlig den nedre delen. Stubbalsflaka og Løvliakflaka har mye furu, grunnlendte skogøyer og myr. I lia mot Atjern dominerer gran, men med mange storvokste furuer innimellom.

Midtre del Gråberget-Skamrek-Nibbitjern

Det er noe innslag av rikere vegetasjonstyper som storbregne- og høgstaudegranskog i lia NØ for Gråbergstjern og lia mot Skamrek. For øvrig mest fattige vegetasjonstyper med dominans av fattige myrtyper og blåbærgranskog og lyngfuruskog på de høyere partiene. Høydepartiene består enten av myr med dominans av furu eller småvokst eldre granskog med lite lauvinnslag. Det er svært lite store lauvtrær, men i lia mot Skamrek er det noe osp og bjørk og enkelte edle lauvtrær.

Gran dominerer, men furu forekommer i til dels store dimensjoner i deler av området. Enkelte steder er det satt igjen store furuer i forbindelse med hogster og disse utgjør nå majestetiske furuer omgitt av yngre granskog. Størst innslag av furu finnes i Gråbergområdet og på høydepartiene sør for Gråbergstjern. Furuinnslaget i disse områdene er betydelig til å være på Krokskogen. Furu er også dominerende treslag på mange av myrene og på myrholmer og høyereliggende partier med dårligere mark.

Søndre del Nibbitjern-Kjerringkollen-Møkkalitjerna

Her er det hovedsakelig dominans av blåbærgranskog. På myrene er furusumpskog dominerende. Det er store myrpartier vest for Kjerringkollen og rundt Møkkalitjerna i sør. Området Kjerringkollen består overveiende av blåbærgranskog i liene, røsslyng-skinstrytefuruskog på de høyest beliggende områdene. I dalsidene ned mot Heggelivatn er boniteten bedre med innslag av småbregneskog og storbregneskog, i noen bekkedaler også høgstaudekog. Gran er dominerende treslag, men furu forekommer i stort antall på myrholmer og på de høyestliggende områdene.

Karakteristiske trekk ved karplantefloraen

Karplantefloraen er relativt triviell. På rikere mark som lokaliteten NV for Gråbergstjern, er typiske arter skogstorkenebb, hvitveis, maiblom, flekkmarihand, hengeving, skogburkne, fugleteig, trollbær, mjødurt, grantormose, og skogsnelle. I mer fattige partier er det lyngartene som røsslyng, blåbær, tyttebær og blokkebær som dominerer feltsjiktet. På de rikeste områdene med innslag av høgstaudemark er det innslag av storbregner, tyrihjel og trollbær. Det er særlig i lia mot Skamrek og N.Heggelivatn at marka blir rikere med økt fuktighet.

Skogstruktur, påvirkning

Nordre del Stubbalsflaka-Gråberget

I nordre delen av området er det mye ungsog som grenser til tidligere flatehogster. Kulturskogen er nokså tett og det er innslag av yngre bjørk. Ved Stubbalsflaka og Løvliakflaka samt i helningene mot Atjern, er det et betydelig innslag av furu. På Stubbalsflaka og Løvliakflaka er skogen åpen med større myrpartier og glissen barblandingskog eller ren granskog. Skogen har stedvis fjellskogpreg med kortvokste graner og furuer. I lia mot Atjerna, er furuene gamle og storvokste og opptil 50 cm i brysthøydiameter. Det er noe død ved av gran; lite nedbrutt, og enkelte større furugadder.

På Atjernmyrene er det mange myrholmer med eldre kog, både spredtstilte furutrær og lommer med gammel granskog med en del granlæger og forekomst av indikatorarter knyttet til død ved. Det finnes en del furugadd av mindre dimensjoner. Skogen er åpen og lite sjiktet.

Det er i områdene rundt Gråberget og Skamrek vi finner den gamle granskogen med stedvis en god del læger både på høydepartiet og i liene. Det er også noe død ved av bjørk og osp, men bare av mindre dimensjoner. I lia mot Skamrek er jordsmonnet rikere, men nokså store dimensjoner av gran. Det er rester etter stubber i det meste av området, bortsett fra mindre lommer rundt Gråberget.

Midtre del Gråberget-Skamrek-Nibbitjern

I store deler av området sør for Gråberget mot Nibbitjern finnes gamle furuer, særlig ved Gråberget og Gråbergstjern. Bærlingskogen er åpen og mange av furuene storvokste. Det er svært lite gamle lauvtrær.

Områdene N og Ø for Nibbitjern har også mange store furuer. I den østre delen mot Heggelivatna og Skamrek dominerer granskog med relativt lite biologiske verdier. Det er en større hogstflate SØ for Nibbitjern. Det er generelt lite død ved i dette området, men enkelte større forekomster av død ved er særlig knyttet til de registrerte kjerneområdene. Det er også spredte forekomster av død ved i områdene rundt Gråberget. I NØ lia ved Nibbitjern er det område med gammel granskog og en del yngre læger som på sikt vil kunne få økt kontinuitet.

Det er noen mindre, nokså ferske flatehogster langs blåmerka sti vest for Skamrek og i dalen mot Gråberget. Likeledes er det en stor hogstflate i lia sør for Gråbergstjern. Dette er like inntil et område der det er registrert huldrestry (Erlend Rolstad pers. medd). SV for denne flata er det større arealer med hogstklasse II/III med mye bjørk. Det er ikke hytter på Ø-sida av Nibbitjern og ingen skogsveger. Det går en lavspenningstrasse nord for Nibbitjern som krysser Heggelivatn lenger øst.

Søndre del Nibbitjern-Kjerringkollen-Møkkalitjerna

Biologisk sett er dette den rikeste delen av området. Gamle, store furutrær eller furuer med karakteristisk utseende finnes i stort antall, særlig på høydepartiet fra Kjerringkollen til høydepartiet nord for Møkkalivannet. Lenger vest er det eldre flater med hogstklasse II og III av gran og med et stort innslag av bjørk i enkelte partier. Det vestlige området mot Noreledningen består av mye gammel granskog med innslag av store furuer og en del større lauvtrær av osp og bjørk innenfor kjerneområdet. Dette er områder med mye død ved i alle nedbrytningsstadier og flere rødlistearter og indikatorarter på død ved. Skogen er i varierende grad sjiktet.

Rundt Nibbitjern er det overveiende hogstklasse V med blåbærgranskog og spredtstilte furuer.

Død ved av særlig mengde er knyttet til kjerneområdene. I tillegg finnes en gode del større læger av gran i lia mot S. Heggelivatn der det også ble funnet indikatorarter på død ved (nær truet duftskinn). Det er stubber etter gammel hogst i hele området. Muligens kan noen av de bratteste østvendte områdene mot Heggelivatn ha vært utilgjengelige for hogst.

Et større areal sør for Nibbitjern består av hogstklasse II. Det går en traktorvei som er i ferd med å gro igjen inn i området. Likeledes er det større arealer med hogstklasse II nord for Møkkalitjerna. Det er en del hytter rundt Nibbitjern, men disse ligger utenfor verneforslaget. Ingen hytter ligger innenfor verneforslaget, ei heller skogsveger. Noreledningen følger forslaget til vernegrense i vest. Det ligger en gammel dam ved utløpet av Nibbitjern, innenfor registrert kjerneområde.

En del av furuene er gamle og har majestetisk karakter, mange med store dimensjoner (mer enn 50 cm i brysthøyde). Det er en god del yngre læger av gran i deler av området. Mest eldre læger i kjerneområdene angitt ovenfor. På enkelte myrområder finnes furugadd av mindre dimensjoner.

Endring i naturtyper

Det er ikke registrert naturtyper i området tidligere. I forbindelse med undersøkelsene til Svantesson (2009), er det kartlagt flere nye naturtyper. Disse legges inn i Naturbase av Fylkesmannen i Buskerud i 2012 og er benyttet med noen justeringer, særlig knyttet til område nr. 6, Kjerringkollen W og den registrerte naturtypen ved utløpet av Nibbitjern som vi mener bør utvides noe i forhold til Svantesson (2009).

Artsmangfold

Nordre del Stubbalsflaka-Gråberget

Artsmangfoldet knyttet til død ved er i nordre del generelt noe fattigere enn i de to andre delområdene. To kjerneområder – jfr. Svantesson 2009 – med rødlistearter og signalarter er registrert. Lungenever er påvist NØ for Gråbergstjern. Dette området har størst potensiale for å utvikle mer død ved. Svantesson fant her NT-artene duftskinn, gammelgranskål, svartonekjuke, og gubbeskjegg, i tillegg til indikatorartene gransko, lungenever, granstokkjuke og hyllekjuke. På en av myrholmene med gammel blåbærgranskog øst for Atjern, ble det påvist svartonekjuke, duftskinn og granrustkjuke.

Det er ikke registrert bekkekløfter og få gamle lauvtrær. I nordkant av Gråberget er det noe rasmark med innslag av edlere lauvtrær. Atjerna er et spennende våtmarksområde og har potensiale for hekking av en del vadefuglarter. Trane har hekket i området de seinere år (Erlend Rolstad pers. medd).

Midtre del Gråberget-Skamrek-Nibbitjern

Potensialet for funn av rødlistede arter er godt – særlig knyttet til gammelskogområdene i og rundt Gråberget, som anses som et større kjerneområde. Ingen bekkekløfter, rikmyrer eller områder med store lauvtrær er påvist. Det er registrert noen mindre kjerneområder med indikatorarter knyttet til død ved (jfr. Svantesson 2009). Huldrestry (EN) er påvist i området S for Gråbergstjern i sørkant av store hogstflate (Erlend Rolstad pers. medd).

Søndre del Nibbitjern-Kjerringkollen-Møkkalitjerna

Dette er store arealer med gammel skog og potensialet for ytterligere utvikling av kontinuitetsskog er stort. Området fra Kjerringkollen og sørover mot Møkkalitjerna er et større område med gammel skog. Det er mye læger, i alle nedbrytningsstadier og særlig av gran. Det er også en god del gadd av furu. Skogen er variert fra tette lommer med eldre granskog til åpne furuområder. Området huser mange rødlistede arter og indikatorarter på død ved. Særlig gjelder dette området fra Nibbitjerdammen og sørover samt arealene mellom Kjerringkollen N og S. Det er ikke registrert bekkekløfter eller rikmyrer i området. I underkant av bratte skrenter og i lia mot Heggelivannet finnes en del osp og bjørk av noe større dimensjoner og også noe død ved av lauvtrær.

Fiskeørn (NT) hekker innenfor verneforslaget (påvist under befarings) og det er gode bestander av skogsfuglartene storfugl og orrfugl med flere leiker innenfor området. Spor etter tretåspett ble funnet flere steder. Heggelivatna og Skamrek er viktig vann for vanntilknyttet fugl med potensiale for hekking av storlom i de store vannene, smålom i de mindre myrtjernene.

Kjerneområder

Nummerering henviser til kartet.

1. Løvlisetra NØ

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog.

BM-verdi: B

Kartblad: 1815-2

Areal: 35 daa

UTM: Ø 0246488 N 6671421

Hoh: 540-560 m.

Området ligger SV for Atjernmyrene, øst for Løvli Skihtytte. Lokaliteten er beskrevet av Svantesson 2009 og befart av Sweco 2011. Området utgjøres av en liten bekk i øst med et omkringliggende fuktig granskogsparti og østvendt dalside. Det går også en blåmerka "bamsesti" gjennom området fra Langbru retning Løvli og det ligger hytter kloss inntil lokaliteten i øst. Området har middels rik til rik vegetasjon vest for bekken med en relativt bratt li med storbregneskog, til dels høgstaudevegetasjon på de rikeste stedene. Det er noe eldre lauvtrær og en god del død læger særlig av gran i tidligere nedbrytningsstadier. Det ble påvist flere rødlistede arter i området: gubbeskjegg (NT), duftskinn (NT) svartsonekjuke (NT) og gammelgranskål (NT) samt grønsko, lungenever, granstokkjuke og hyllekjuke. Området huser mange indikatorarter på død til tross for at det er arealmessig lite. Det omfatter også hensynskrevende vegetasjonstyper med rikere vegetasjon og verdien settes til B, viktig.

2. Atjern Ø

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog.

BM-verdi: C

Kartblad: 1815-2

Areal: 7 daa

UTM: Ø 0246917 N 66711865

Hoh: 540 m.

Lokaliteten ligger på Atjernmyrene langs skiløypa mellom Løvli flaka og Skamrek. Den er kartlagt av Svantesson 2009 og befart av Sweco 2011. De store myrområdene rundt Atjern huser mange

skogøyer. Lokaliteten ligger på en grandominert skogøy 200 m øst for Atjerna. Skogen er gammel og barken er generelt grov. Det er noe død ved av gran i tidlige nedbrytningsstadier. Det er også noe stående død ved av gran. Representativ vegetasjonstype er blåbærgranskog. Området er tidligere plukkhogd. Indikatorartene duftskinn (NT), svartonekjuke (NT) og granrustkjuke ble registrert av Svantesson (2009). Det var spor etter tretåspett i lokaliteten. Områdene rundt lokaliteten består av større arealer med åpen og bevokst myr og mange mindre tjern. Det er potensiale for hekking av vadefugl, samt som kyllingområder for skogsfuglarter. Området rundt er populært i friluftssammenheng. Verdien settes til C.

3. Gråberget N

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog.

BM-verdi: B

Kartblad: 1815-2

Areal: 6 daa

UTM: Ø 0247085 N 6671398

Hoh: 580 m.

Lokaliteten ligger på toppen av Gråberget, vest for Skamrek. Den er beskrevet av Svantesson 2009 og befart av Sweco 2011. Området utgjøres av en liten dal like N for toppen av Gråberget. Bestanden er totalt grandominert av store dimensjoner. Det er rikelig forekomster av død av gran i alle nedbrytningsstadier. Skogen er relativt ensjikt. Det er stubber i området. Det ble gjort funn av indikatorartene svartonekjuke (NT), sprikeskjegg (NT), gubbeskjegg (NT) og hyllekjuke. Lokaliteten gis verdien B.

4. Gråberget S

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog.

BM-verdi: B

Kartblad: 1815-2

Areal: 13 daa

UTM: Ø 0246975 N 6671297

Hoh: 550-570 m.

Lokaliteten er beskrevet av Svantesson 2009 og befart av Sweco 2011. Området utgjør deler av den bratte, sørvendte dalsida av Gråberget. Nedre del grenser til blåmerka sti og er nokså fuktig. Det er mye gamle trær av gran, noe stående død ved og en god del læger middels til lite nedbrutt. Enkelte større furuer finnes også. Svantesson fant de rødlistede artene, svartonekjuke (NT), sprikeskjegg (NT), gubbeskjegg (NT) og gammelgranskål (NT) samt indikatorartene hyllekjuke og narreklubbemorkel. Det er stubber i området. Lokaliteten gis verdien B.

5. Bakåsen SØ

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog.

BM-verdi: C

Kartblad: 1815-2

Areal: 8 daa

UTM: Ø 0247218 N 6670220

Hoh: 540 m.

Lokaliteten ligger like NØ for Nibbitjern mellom Skamrek og Løvli. Den er beskrevet av Svantesson 2009. Området utgjør deler av slak dalside ned mot en myr. Området er tidligere plukkhogd. Det finnes mye gammel gran og grov død ved av gran i alle nedbrytningsstadier. Noen eldre furuer finnes, men ikke gadd. Svantesson fant de rødlistede artene rynkeskinn, duftskinn, svartonekjuke, sprikeskjegg og gubbeskjegg (alle kategori nær truet). I tillegg ble det funnet praktbarksopp og spor etter tretåspett. Lokaliteten gis verdien B.

6. Kjerringkollen V

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog.

BM-verdi: A

Kartblad: 1815-2

Areal: 62 daa

UTM: Ø 0247678 N 6669485

Hoh: 540 m.

Lokaliteten ligger S for Nibbitjern, V for Kjerringkollen. Den er beskrevet av Svantesson 2009 og Sweco 2011. Omfatter Kjerringkollens vestre del og utgjør den vestre, nordre og østdelen av en høyere kolle som ligger S for myrene SØ for Nibbitjern. Myr og småputter er godt representert i området. Området har blandingsskog av furu og gran, mest furu på de skinneste partiene. Gran er dominerende treslag, med noe innslag av selje, rogn og osp. Det er mye læger av gran i alle nedbrytningsstadier og i nokså store dimensjoner, særlig knyttet til et fuktig bekkesig som krysser området. Skogen varierer fra å være tett og flersjiktet, til mer åpen ensjiktet lyngfuruskog. Svantesson fant de rødlistede artene rynkeskinn, duftskinn, svartonekjuke, kort trollskjegg, gammelgranskål, sprikeskjegg og gubbeskjegg (alle kategori nær truet)samt indikatorartene narreklubbemorkel, lungenever, stiftfyllav, filthinnelav, granrustkjuke og hyllekjuke. Ut fra et nokså stort antall rødlistede arter og god kontinuitet i død ved, gis lokaliteten gis verdien A. Lokaliteten er utvidet noe i forhold til forslaget fra Svantesson slik at vestgrensen går til Noreledningen.

7. Nibbitjernet S

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog/alternativt bekkekløft.

BM-verdi: B Viktig

Kartblad: 1815-2

Areal: 9 daa

UTM: Ø 0246742 N 6669639

Hoh: 520-525 m.

Lokaliteten ligger i sørenden av Nibbitjern, øst for Løvliseter. Den er beskrevet av Svantesson 2009 og Sweco 2011. Den omfatter begge sider av utløpsbekken fra Nibbitjern i sør med fuktige bergvegger og steinblokker nord for elva. Det er et betydelig innslag av bjørketrær. Død ved av bjørk finnes i alle nedbrytningsstadier. Gran er dominerende treslag. Det er noe død ved av gran, ofte grove læger middels til lite nedbrutt. Lokaliteten foreslås noe utvidet i forhold til avgrensing i Svantesson, pga. av flere funn av duftskinn (NT) og gammel naturskog øst for foreslått naturtype.

Det ligger en gammel dam innenfor registrert område. Det bør ryddes vegetasjon rundt dammen slik at den blir bedre synlig som kulturminne. Det er for øvrig gjort funn av duftskinn, langt trollskjegg, kort trollskjegg, svartonekjuke, sprikeskjegg, gubbeskjegg, rødmuslingmose, randkvistlav og hyllekjuke. Lokaliteten gis verdien B, viktig pga. det omfatter en sjelden naturtype med bekkekløft og flere rødlistede arter.

8. Kjerringkollen - toppen

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog.

BM-verdi: A

Kartblad: 1815-2

Areal: 104 daa

UTM: Ø 0247782 N 6669118

Hoh: 550-590 m.

Området ligger vest for N. Heggelivatn. Lokaliteten er beskrevet av Svantesson 2009 og Sweco 2011. Den omfatter topppartiene av Kjerringkollen S. Det er mye gammel gran og furu. Toppartet har preg av fjellskog med lyngfuruskog og stort innslag av majestetiske furuer og uveksterlig gran. Nedover i liene og i daldrag, dominerer gran. Det er noe myr og områder med fjell i dagen. I hele området er det mye gamle trær og en god del læger i alle nedbrytningsstadier av gran. Det er lite spor etter tidligere hogster på topppartiene, men i liene finnes stubber etter tidligere plukkhogst. Det er gadd av furu i toppartet. Det er en god del myr og småputter i området. Det er gjort funn av de rødlistede artene taiganål (VU), rynkeskinn (NT), duftskinn (NT), svartonekjuke (NT), gammelgranskål (NT), furuplett (NT), rotnål (NT), sprikeskjegg (NT) og gubbeskjegg (NT) samt indikatorartene piggbroddsopp, blanknål, granrustkjuke, hyllekjuke, stiftfyllav og flatfellmose. Området har mye død ved og er lite påvirket av hogst. Det har et større antall rødlistede arter og har god kontinuitet både i mengde og av død ved. Området gis verdien A, svært viktig.

Tabell: Artsfunn fra Kjerringkollen/Nibbitjern. Områdene omfatter: 1 Løvlisetra NV, 2. Atjern Ø, 3. Gråberget S, 4. Gråberget N, 5. Bakåsen SØ, 6. Kjerringkollen V, 7. Nibbitjern S og 8. Kjerringkollen-toppen.

Norsk navn	Vit. navn	Rødlistestatus	Antall lokaliteter	Kilde	Funnet
Huldrestry	<i>Usnea longissima</i>	EN	1	Erlend Rolstad	Gråbergtjern S
Taiganål	<i>Chaenotheca laevigata</i>	VU	1	Svantesson 2009	8
Langt trollskjegg	<i>Bryoria c.f.tenuis</i>	VU		Svantesson 2009	7
Svartsonekjuke	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	NT	Mange	Svantesson 2009 Sweco 2011	Alle
Duftskinn	<i>Cystostereum murrayi</i>	NT	Mange	Svantesson 2009 Sweco 2011	Alle
Rynkeskinn	<i>Phlebia centrifuga</i>	NT		Svantesson 2009, Sweco 2011	5,6,8
Sprikeskjegg	<i>Bryoria nadvornikiana</i>	NT		Svantesson 2009	3,4,5,6,7,8
Gammelgranskål	<i>Pseudographis pinicola</i>	NT		Svantesson 2009	1,4,6,8
Piggbroddsopp	<i>Asterodon ferruginosus</i>	NT		Svantesson 2009	8
Gubbeskjegg	<i>Alectoria sarmentosa</i>	NT	Mange	Svantesson 2009 Sweco 2011	Alle
Furuplett	<i>Chaetoderma luna</i>	NT		Svantesson 2009	8
Kort trollskjegg	<i>Bryoria bicolor</i>	NT		Svantesson 2009	6,7
Filthinnelav	<i>Leptogium saturninum</i>	NT		Svantesson 2009	6
Randkvistlav	<i>Hypogymnia vittata</i>	NT		Svantesson 2009	7
Rotnål	<i>Microcalicium ahlneri</i>	NT		Svantesson 2009	8
Fiskeørn	<i>Pandion haeliatus</i>	NT		Sweco 2011	
Blanknål	<i>Calicium denigrateum</i>	NT		Svantesson 2009	8
Grønsko	<i>Buxbaumia viridis</i>	LC		Svantesson 2009	1
Narreklubbemorkel	<i>Neolecta vitellina</i>	LC		Svantesson 2009	4,6
Hyllekjuke	<i>Phellinus vitovola</i>	LC	Mange	Svantesson	1,3,4,6,7,8
Praktbarksopp	<i>Veluticeps abietina</i>	LC		Svantesson 2009	2
Granrustkjuke	<i>Phellinus ferruginefuscus</i>	LC		Svantesson 2009, Sweco 2011	2,6,8
Rødmuslingmose	<i>Mylia taylorii</i>	LC		Svantesson 2009	7
Stiffiltlav	<i>Parmeliella triptophylla</i>	LC		Svantesson 2009	6,8
Lungenever	<i>Lobaria pulmonaria</i>	LC		Svantesson 2009 Sweco 2011	1,6
Granstokkjuke	<i>Dentrocopus leucotos</i>	LC		Svantesson 2009 Sweco 2011	1
Tretåspett	<i>Picoides tridactylus</i>	LC		Svantesson 2009 Sweco 2011	2,5
Trane	<i>Grus grus</i>	LC		Erlend Rolstad	

Avgrensning og arrondering

Grenseforslaget justeres noe i forhold til fylkesmannens forslag. Åtte naturtyper er registrert og er lagt inn og verneforslaget justeres særlig i SV der vestgrense legges langs Noreledningen og sti/skiløype for å inkludere verdifulle naturtyper og gammel skog. I tillegg gjøres noen småjusteringer for å lage arronderingsmessige bedre grenser.

Det er et større areal med hogstklasse II nord for Møkkalitjern som har lite verneverdier knyttet til seg. Det kan være aktuelt å ta ut dette. Området grenser imidlertid til Søndagsbrenna/Merreatjern naturreservat i SV. Dersom en går videre med fylkesmannens forslag, kan det mest hensiktsmessig å opprettholde forslaget fordi området da vil grense inntil naturreservatet. .

Vurdering og verdisetting

Tabell Verdisetting for området Kjerringkollen/Nibbitjern. Ingen stjerner (0) betyr at verdien av kriteriet er fraværende eller ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for verdisetting i metodekap.

Navn	Urørthet	Størrelse	Topograf. variasjon	Vegetasjon. Variasjon	Arrondering	Arts-mangfold	Rike - veg. typer	Død ved mengde	Død ved kontinuitet	Treslagsfordeling	Gamle lauv	Gamle bartrær	Samlet verdi
Hele området	**	**	**	*	***	***	*	**	*(**)	*	*	**	**
1.Løvlisetra NØ	**	*	**	**	*	**	**	**	**	*	*	**	**
2.Atjern Ø	***	*	*	*	**	*	0	**	**	*	0	**	*
3.Gråberget N	***	*	*	*	*	**	0	**	**	*	0	***	**
4. Gråberget S	***	*	*	*	*	**	0	**	***	*	0	**	**
5.Bakåsen SØ	***	*	*	*	*	**	0	**	***	*	0	**	**
6. Kjerringkollen V.	***	*	**	*	*	***	*	***	**	**	*	***	***
7.Nibbitjernet S	***	*	*	*	*	*	0	*	*	*	*	**	**
8. Kjerringkollen - toppen	***	*	**	*	*	***	0	**	**	*	0	***	***

Området som helhet er relativt representativt for høyereliggende partier i Nordmarka og Krokskogen med mye myr, dominans av fattige vegetasjonstyper og blandingskoger av gran og furu, der gran er dominerende treslag. Det er svært lite innslag av rikere vegetasjonstyper. Store lauvtrær forekommer i liten grad. Området er stort (3 km²), har brukbar arrondering og godt tilpasset til å ivareta områdets biologiske mangfold. Med tanke på sopp og lav knyttet til død ved er området svært godt undersøkt. Svantesson (2009) fant hele 14 NT-arter knyttet til død ved i området, en sårbar art og mange indikatorarter for øvrig. I tillegg er huldrestry (EN) tidligere registrert i området og finnes trolig som en liten forekomst fortsatt. Det er også registrert en rødlistet fugleart i området. Området er noe påvirket av flatehogster i kantene og enkelte steder også inne i området. Deler av området er et svært viktig friluftsområde sommer og vinter og det ligger flere hyttefelt like vest for verneforslaget. Samlet sett vurderes området utfra dette å være minst regionalt verdifullt (**).

I forhold til manglene ved skogvernet i mellomboreal sone, oppfyller ikke verneforslaget mål i forhold til innslag av rikere vegetasjonstyper, men oppfyller i noen grad målet om å verne gjenværende større forekomster av gammelskog under naturlig dynamikk og områder med store og viktige forekomster av rødlistede arter.

Forslaget grenser til i sør til verneområdet Merratjern/Søndagsbrenna (7 km²) som ble etablert i 1991. Sammen med dette verneforslaget, vil et eventuelt vern av Kjerringkollen/Nibbitjern samlet utgjøre et areal på ca. 10 km² og dermed oppfylle et av manglene i skogvernet (Framstad et al. 2003) der en ønsker å verne et antall store verneområder (>10 km²).

Referanser

Asbjørnsen, P.Chr. og Moe, J. Norske folkeeventyr.

Bye, F 2003. Naturtypekartlegging i Ringerike kommune. 2003-8.

Lindblad, I. 1996. Skogsområder i Øst-Norge registrert av Siste Sjanse, NOA-rapport 1996-1.

NOA 2009. Verneplan 1 for Eventyrskoger i Osloområdet. 104 s.

NOA 2011. Verneplan II for Eventyrskoger. Notat. Omfatter 34 områder.

Svalastog, D. og Korsmo, H. 1995. Inventering av verneverdig barskog i Buskerud. NINA Oppdragsmelding 360. 183 s.

Svantesson, S. 2009. Naturvårdsinventering av skogar i Oslo Nordmark. Rapport til NOA. 104 s.

Framstad, E. et al. 2003. Liste over prioriterte mangler ved skogvernet. – NINA oppdragsmelding 769. 9 s.

Nettadresser:

www.artsdatabanken.no
www.naturbase.no
www.skogoglandskap.no
www.ngu.no
www.riksantikvaren.no

Pers. medd:

Erlend Rolstad
Steinar Stueflotten, Naturvernforbundet i Buskerud

Bilder fra området

Gammel dam innenfor kjerneområde 7 ved utløpet av Nibbitjern.
Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Sjiktet, gammel granskog i kjerneområde 6. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Utsikt fra Kjerringberget østover mot markaplassen Heggelia. N.Heggelivann i forgrunnen.
Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Fra kjerneområde 1 syd for Atjerna. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Gråbergstjern med Gråberget i bakgrunnen. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Østsida av Gråberget mot Skamrek. Oppkuven bak. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Typisk skogbilde SØ for Nibbitjern. Småtjern, omkranset av gamle furuer.
Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Kjerringkollen sett nordover mot Kjerringberget. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Fra skiløypa over Løvliaplaka i NV-grensa på verneforslaget.
Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Fra Atjernmyrene i nord. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Skamrek en tidlig augustmorgen. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Fra Kjerringkollen nordover mot N.Heggelivann, Skamrek og Gråberget
Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Gammel furuskog på Gråberget – sett sørover. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Atjernlia mellom Løvliaflaka og Atjern. Gammel barblandingskog.
Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Gråberget med kjerneområde 4 til venstre. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Fra stien Skamrek-Stubdal i Åsa. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Kjerringkollen, Nibbitjern

Areal 3896daa Naturverdi **

